

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výukový modul VI/2

Vytváření podmínek pro rozvoj znalostí, schopností a dovedností v oblasti finanční gramotnosti

Téma VI.2.2

Peníze, mzdy, daně a pojistné

1. Vznik a vývoj peněz u nás

Mgr. Zuzana Válková

Co jsou peníze?

- ❖ Peníze představují všeobecně přijímaný **prostředek směny**.
- ❖ Používáme je především v obchodech k výměně různého zboží a služeb (**platidlo**)
- ❖ Peníze také pomáhají zboží či službu ocenit, tzn. určují **míru hodnoty**
- ❖ Slouží však také jako **uchovatel hodnoty** (slouží pro případ nečekané události do budoucna)

Peníze v současné době

V současnosti se peníze vyskytují v této podobě:

- ❖ Bankovky a mince
- ❖ Vklady na účtech a v bankách
- ❖ Cenné papíry (směnky, šeky)

Vznik peněz

1. **Výměnný obchod** – lidé si mezi sebou vyměňovali své vlastní vyrobené zboží (švec své boty za chleba od pekaře)
2. **Plátno** - od něj odvozen pojem „platit“. Plátno mělo různou kvalitu, proto se přešlo k dalšímu prostředku a to:
3. **Drahé kameny a drahé kovy** - mezi drahé kameny patřily rubín, safír, perly, smaragd a diamant. Drahými kovy bylo: zlato a stříbro.
4. **Mince (zlaté a stříbrné)** – obchodníci začali kovové slitky označovat hodnotou hmotnosti, později obrazci a symboly. Právě mince vznikaly až ražbou panovníka.
5. **Bankovky** - papírová forma peněz, vznik se datuje na 17. století

Vývoj mincí u nás

- ❖ **České mincovnictví bylo ovlivněno nalezištěm stříbra na Kutnohorsku**
- 1. **Denáry**: mince z ryzího stříbra, raženy knížetem Boleslavem II.
- 2. **Brakteáty**: ražené z tenkého plátku stříbra vytvarovaného do „mističky“, brzo se začaly znehodnocovat, raženy Přemyslem Otakarem I.
- 3. **Pražský groš**: velmi uznávaná měna i v okolních zemích. Byl těžký z kvalitního ryzího stříbra, ražen Václavem II.
- 4. **Floreny**: zlatá mince ražena Janem Lucemburským

Vývoj mincí u nás

5. **Dukáty (český zlatý)**: zlatá mince, součástí tolarové měny. Vyjadřovaly státní suverenitu, minci darovací a možnost uložení úspor do zlata.
6. **Tolary**: velká stříbrná mince.

Po bitvě na Bílé hoře (1620) nastává konec samostatné české měny = Habsburkové vstupují na český trůn a razí se: **Krejcary (konvenční měna)** později **Zlatník (Rak.měna)**

7. **Korunová měna**: zavádí Rakousko-Uhersko v roce 1892
8. **Koruna Československá** : 1918 – 1993
9. **1993 – současnost**: Koruna česká

Vývoj bankovek u nás

1. **První bankovky za vlády Marie Terezie** - v roce 1762 se objevila první bankocedule v hodnotě 5 zlatých. (V Číně se první bankovka objevila již v 9. století)
2. **1892 vyhlášena nová měna - Koruna** (aby se měna odlišila od stávající, byla tisknuta R-U Koruna): docházelo k velmi silné inflaci
3. **1918 – vznik Československé republiky** (tisk nových bankovek, vlivem měnové reformy vznikla nová koruna československá „Kč“)

Vývoj bankovek u nás

3. **1939 - 1945** odtržení Slovenské republiky od protektorátu Čechy a Morava. Byly tištěny nové bankovky, na Slovensku využili bankovek před 2.sv. válkou , pouze je okolkovali, později tiskli své vlastní.
4. **do roku 1993** - (tištěné bankovky ČSSR)
5. **od roku 1993** – rozdělení ČSFR, tisknou se bankovky dnešní doby, časem byla vyřazena bankovka v hodnotě 50 Kč.

Emitování peněz

- ❖ **Emitovat (vydávat)** bankovky a mince má pouze centrální banka
- ❖ V České republice je to **Česká národní banka (ČNB)**
- ❖ Na základě požadavků ČNB u nás tiskne nové bankovky **Státní tiskárna cenin v Praze**
- ❖ Ražbu nových mincí zajišťuje **Česká mincovna v Jablonci nad Nisou**

Otázky k souhrnnému opakování

1. Vyjmenuj 4 funkce peněz
2. Jakou podobu mohou mít dnes peníze?
3. Charakterizuj stručný průběh vývoje peněz
4. Jaké znáš mince, z území našeho státu
5. V jakém historickém období se většinou tiskly nové bankovky? Uved', ve kterém roce u nás došlo k měnové reformě a tisky se nové bankovky?
6. Kdo emituje bankovky a mince?

Použitá literatura

1. Navrátilová, P., *Finanční gramotnost*.
Computer Media s.r.o., 2012. ISBN: 978-80-7402-107-7
2. www.papirovaplatidla.cz
2. www.p-numismatika.cz

Děkuji Vám za pozornost !!!

Mgr. Zuzana Válková